

Рецензия

за представения хабилитационен труд
на Диана Лъчезарова Захариева
във връзка с конкурса за доцент по „живопис“,
по направление 8.2. Изобразително изкуство,
катедра „Изобразително изкуство“ на ЮЗУ

от проф. д-р Бисера Вълева, СУ

Гл. ас. д-р Диана Лъчезарова Захариева е единствен кандидат по обявения в Държавен вестник (бр. 52, от 02.07.2019 г.) конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в научна област 8. Изкуства, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, Изкуствознание и изобразителни изкуства (Живопис), за нуждите на ЮЗУ „Неофит Рилски“ за „доцент“ катедра „Изобразително изкуство“.

Кандидатката има достатъчен, за заемане на длъжността, педагогически стаж в ЮЗУ, който впечатлява с последователността си. През 2006г. се дипломира ОКС „бакалавър“ в специалност „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“, със специализация „Живопис“ в Югозападния университет „Неофит Рилски“, гр. Благоевград. Придобива ОКС „магистър“ специалност „Педагогика за работа с надарени деца и подрастващи“ през 2009г. Има защитен докторат (2013г.) по методика на обучението по изобразително изкуство на тема: „Ескизът в обучението по живопис (за художествените специалности в университета)“. Още от дипломирането си (2006 г.) тя е редовен асистент по „Живопис“ в катедра „Изобразително изкуство“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград, а от 2011 година заема длъжността главен асистент. Освен с последователност в педагогическата си (преподавателска) реализация, Диана Захариева има богата художествена биография. От завършването си до сега, тя е автор на четири самостоятелни изложби, както и на многобройни участия в общи изложби и художествени форуми у нас и в чужбина.

Като следствие на тази своя творческа активност, кандидатката е носител на различни награди, номинации и отличия. Такива са: 2019 г.- първо място в Международен пленер „Arts Without Borders“, Промахон-Сидирокастро, гр. Серес, Гърция; 2018 г - първо място в Международна изложба „Art Week in Hungary“, гр. Будапеща, Унгария; 2018г. - трето място в международна изложба „Сургус Art Week“, Кипър; 2017г. - втора награда в международен конкурс Изобразително изкуство, част от програмата на Седмица на изкуствата Боровец 2017 – хотел „Самоков“, Боровец, май; 2016г. - трето място в категория „Авангардна и експериментална живопис“ в Кипрская Неделя Искусств/ Сургус Art Week, гр. Лимасол, Кипър; 2016г. - първо място в „Московскую Международную выставку-конкурс современного искусства Московская Неделя Искусств“, гр. Москва, Русия; 2016 г. - второ място, в категория „Абстракция“, в Международна изложба конкурс „Moscow Art Week“, гр. Москва, Русия; 2016 - трето място в категория „Абстракция“ в IX Международна изложба конкурс „Санкт-Петербургская Неделя Искусств“, гр. Санкт-Петербург, Русия; 2009 г. - Награда за живопис на името на доц. Стефан Стоянов от Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“, Община Благоевград и Сдружение на художниците „Македония АРТ” – Благоевград за участие в „Обща изложба 2009 – живопис, графика, скулптура, приложни изкуства”; 2006 г - награда за живопис от Община Благоевград и Сдружение на художниците „Македония АРТ” – Благоевград за участие в „Обща изложба 2006 – живопис, графика, скулптура, приложни изкуства” – гр. Благоевград;

Освен награди, Диана Захариева има и няколко номинации като например: 2016 г - номинирана за награда в Обща художествена изложба „Любовта и виното“ - Градска художествена галерия – Благоевград; 2015 г. - номинация за награда от името на Министерство на образованието и науката, РИО - Велико Търново, Община Велико Търново, СБХ и Великотърновски университет за участие в „XXI национална традиционна изложба на художниците-педагози“ – Велико Търново.

Кандидатката има участия и в международен пленер (2019 г.) „Arts

Without Borders“ Промахон - Сидирокастро, гр. Серес, Гърция, международен пленер „Ковачевица – Солун 2004” по проект на ФАР „Изкуство и култура без граници”. Нейни творби са притежание на частни сбирки в страната и чужбина.

През 2013 година защитава дисертация по методика на обучението по изобразително изкуство на тема: „Ескизът в обучението по живопис (за художествените специалности в университета)“ и придобива ОНС „Доктор“. Като следствие на успешно реализирания докторат кандидатката оформя тезите си в монографията „Ескизът в живописа и художествената педагогика“ (Захаријева, Д. Ескизът в живописа и художествената педагогика, ISBN 978-954-00-014-8, Университетско издателство „Неофит Рилски“) през 2017г. Този текст отразява личните ѝ артистични търсения, пряко свързани с налаганите от нея модели на визуална философия. В процеса на овеществяване на научното изследване, авторката обединява творческите си и педагогически интереси на последователен в реализацията си художник и на творчески активен преподавател. Поради това в хабилитационния труд се откриват две посоки на работа – артистична (творческа) и методическа, като и двете се реализират в процеса на преподаване (прилаган от авторката) за формиране на живописно–пластични интереси у студентите, както в областта на класическата живописна интерпретация, така и в постмодерния ѝ прочит.

Хабилитационният труд на Диана Захаријева се състои от 46 работи изпълнени с маслени бои, както и от четири допълнителни творби в подкрепа към хабилитационен труд (също маслени бои). Колекцията прави впечатление с „класически“ живописен подход. Авторката мотивира избора си на техника с богатия диапазон на изразни средства, която тя дава. Диана Захаријева отбелязва в текста към труда (стр.2), че използва похвати като издраскване, изстъргване с различни инструменти, както и многослойно наслояване на боята с четки, валяци и тампони. По този начин тя се стреми към спектъра на „различни по своята живописна структура и изразителност ефекти (от грапави до гладки), асоцииращи се с материални еквиваленти от заобикалящата ни природна среда и заместващи я в условната художествена реалност.“ Нейните стилистични

търсения се доближават до пластичния език на европейския пост-авангард – Новата вещественост, Дж. Моранди, творческата посока на Ж. Брак след Втората световна война. Концепцията на живописния ѝ подход е в контекста на тези течения в живописа, независимо от текстовата платформа, която мотивира обединението им в цикли. Като основен изобразителен проблем за кандидатката, присъстващ в работите, е проблемът за граничните състояния, за ефимерността и преходността.

Представените работи са групирани в няколко основни цикъла – Прозорци (I – VI), Екология (I – VIII), Хвърчило (I – VIII), Композиция (I – III), както и двадесет работи, които не са отделени в серии. Прави впечатление във визуалната реализация, че творбите се отличават с концентрация на идеята и компактност на изразните средства.

Отделените цикли се родят като визуална философия и материално овеществяване до близките до абстрактното тенденции в българската живопис от края на 70те и началото на 80те години на XX век. Визирам творчеството на Веса Василева, Цанко Панов, част от творчеството на Емануил Попгенчев, особено Йордан Кацамунски, чиито работи се характеризират с богато нюансиране в обща монохромна гама. От поредицата добро впечатление правят „Прозорци II“, „Прозорци III“. Първата отбелязана творба е характерна с композиционно решение в духа на неопластицизма, но не в неговата характерна гама базирана на основните цветове, а на деликатна и сложна цветова хармония интерпретираща колкото лични, толкова и общи емоционални състояния. Във втората отбелязана работа, в отделните ѝ съставни части се различават конкретни елементи и цветови акценти, които организират десет отделни абстрактни произведения. Тези условни гледки „през прозореца“, които са едновременно „формо“ и „смысло“ изграждащи, създават сложната структура на работата, със съзнателно нарушаване на ритъма на отделните правоъгълници и тъмен акцент, който освен като организиращ контрастен център, представлява и емоционалните вътрешни съмнения на авторката.

Цикълът, наречен с общото и донякъде безлично название „Композиция“,

смыслово и пластично доразвива търсенията на Диана Захариева. Двете монохромни творби са добър пример за колоритно изграждане на работата и „демонстрация“ на технически и композиционни прийоми, които овеществяват последователния интерес на кандидатката към сложни и деликатни цветови съотношения и към осмисляне на изцяло колористичен принцип на композиция. Добро впечатление прави и третата работа от цикъла, в която към общата и приглушена цветност, характерна за поредицата, се намесват цветни акценти.

Другите два големи цикъла, които Диана Захариева представя са донякъде производни на вече разгледаните живописни серии. Това са циклите *Екология* (*Екопласт*) и *Хвърчила*. В Екология (Екопласт) тя се стреми да трансформира актуални и болезнени проблеми като екологичното замърсяване в премерени и естетични композиции. Авторката не се присъединява към болезнената оголеност и шокираща експресивност на налаганото от младите автори напоследък изкуство, а напротив, опитва се индиректно да внуши послания със същата сила на въздействие. Тя превръща полиетиленовия чувал в монумент на човешкия саморазрушителен акт, като в различните цветови структури вплита палимпсеста на колективни и лични житейски пристрастия, които нямат еднозначен прочит, но имат единно неоптимистично послание.

Подобен цикъл като обем на представени работи е цикълът *Хвърчила*, в който впечатление правят „Хвърчило IV“ и „Хвърчило VI“. Авторката се фокусира върху движението и следите, които формите оставят в мислите и възприятията едновременно и на артиста, и на зрителя. В на пръв поглед радостното пренасяне в детството, тя набляга на ефимерността на спомена и контрастите с реалността, която неминуемо го наслагва, деструктира и преформулира.

Разгледаните цикли са в контекста на един от приносите на хабилитационния труд отделени от Диана Захариева, с акцент върху реализираните колоритни характеристики на произведенията, които са съответни с авторските идеи и намерения, като избраните цветови гами и хармонии способстват живописните творби да въплътят специфични

художествени качества и да бъдат различни. Тези съждения са характерни не само за цикличните поредици на Диана Захариева, но и за останалите, не обединени в толкова ясни серии, работи. Между тях добро впечатление правят натюрмортите, които са непретенциозни и максимално откровени, мъгливите дни, в които спомените, меланхолията и носталгията образуват амалгамата на усещания и вещественост. В някои от работите ("Малки форми", "Модели", "Жена и вина") интерпретационният подход е адекватен на друг от приносите в труда, в който естетическите концепции на авторката обединяват ясната пластическа идея и особености на формата, като резултат на художествено осмисляне на действителността. Визията на творбата е подчертано асоциативна варираща от предметна, полуабстрактна до абстрактна образност. Не мога да не се съглася с Диана Захариева, че с подчертания ракурс към технологичното изграждане на работата и с използване на подходяща техническа обработка, се осъществява разнообразие и контраст на изразните средства, като се постига различна по вид материалност.

В педагогическата си работа гл. ас. д-р Диана Захариева отбелязва, че „проследява ефектите от включването на творческа интерпретация на живописни произведения от изкуството на XX век в учебния процес, на студенти от художествените специалности в Югозападен университет, Благоевград.“ (стр.17) В тази връзка тя прилага стилизации на цветни композиции с подходящи за целта изразни средства, с което цели формирането на творческо мислене стимулиращо оригинална визуално-пластична образност у студентите.

Като препоръка към представянето на работите в хабилитационния труд смятам, че тяхното описание трябва да отговаря на музейните стандарти – височина (ляво) към ширина (дясно).

Смятам, че представеният хабилитационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и на Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ.

В заключение, предлагам на уважаемите членове на научното жури да изберат на академичната длъжност „**доцент**“ по живопис гл. ас. д-р Диана Лъчезарова Захариева.

проф. д-р Бисера Вълева

29.10.2019

София

REVIEW

for the habilitation work presented

by Diana Lachezarova Zaharieva

in connection with the competition for the position of Associate Professor of Painting,

in the Professional field 8.2. Art,

Department of Fine Arts

at the South- West University

by Prof. Dr. Bisera Valeva, SU

Chief Assistant-Professor Diana Lachezarova Zaharieva, PhD, is the only candidate for the competition announced in the State Gazette (issue 52 of 02.07.2019) for the occupation of the academic position of "Associate Professor" in the field of science 8. Arts, Professional field 8.2. Fine Arts (Art Studies and Fine Arts - Painting), for the needs of South-West University "Neofit Rilski" for "Associate Professor" at the Department of Fine Arts.

The candidate has sufficient pedagogical experience at SWU, which impresses with her consistency. In 2006, she graduated and received Bachelor Degree of Arts in Pedagogy of Fine Arts Education with a specialization in Painting at Southwestern University "Neofit Rilski", Blagoevgrad. She obtained a Master's Degree in Pedagogy for Gifted Children and Adolescents in 2009. She defended her PhD thesis (2013) in Fine Arts Teaching Methodology on the subject: "Sketch in Painting Education (for the Arts majors at the University)". Since graduation (2006) she has been a full-time assistant professor of Painting at the Department of Fine Arts at South-West University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad, and since 2011 holds the position of chief assistant- professor. Besides consistency in her pedagogical (teaching) realization, Diana Zaharieva has a rich artistic biography. Since her graduation, she has authored four solo exhibitions, and has numerous participations in general exhibitions and art forums in Bulgaria and abroad.

As a consequence of this creative activity, the candidate has won various awards, nominations and awards. These are: 2019 - first place at Arts Without Borders International Plein Air, Promahon-Sidirokastro, Serres, Greece; 2018 - first place at the International Art Week in Hungary Exhibition, Budapest, Hungary; 2018 - third place in the Cyprus Art Week International Exhibition, Cyprus; 2017 - Second prize in the International Contest of Fine Arts, part of the program of Borovets Art Week 2017 - Samokov Hotel, Borovets, May; 2016 - third place in the category "avant-garde and experimental painting" at Cyprus Art Week, Limassol, Cyprus; 2016 - first place in the "Moscow International Exhibition-Contest for Contemporary Art" Moscow Art Week, Moscow, Russia; 2016 - second place, in the category "Abstraction", at the International Exhibition Competition "Moscow Art Week", Moscow, Russia; 2016 - third place in the category "Abstraction" in the IX International Exhibition Competition "St. Petersburg Art Week", St. Petersburg, Russia; 2009 - Painting Award in the name of Assoc. Prof. Stefan Stoyanov, Rector of Southwestern University "Neofit Rilski", Municipality of Blagoevgrad and Association of Artists "Macedonia ART" - Blagoevgrad for participation in "General Exhibition 2009 - Painting, Graphics, Sculpture, Applied Arts "; 2006 - a prize for painting by the Municipality of Blagoevgrad and the Association of Artists "Macedonia ART" - Blagoevgrad for participation in the "General Exhibition 2006 - Painting, Graphic, Sculpture, Applied Arts" - Blagoevgrad;

In addition to awards, Diana Zaharieva has several nominations, such as: 2016 - nominated for an award at the General Art Exhibition "Love and Wine" - City Art Gallery - Blagoevgrad; 2015 - Award nomination on behalf of the Ministry of Education and Science, RIE - Veliko Tarnovo, Municipality of Veliko Turnovo, UBA and Veliko Turnovo University for participation in the "XXI National Traditional Exhibition of Art Educators" - Veliko Turnovo.

The candidate also participates in the international plein air (2019) "Arts Without Borders" Promahon - Sidirokastro, Serres, Greece, the international plein air "Kovachevitsa - Thessaloniki 2004" under the PHARE project "Art and Culture

Without Borders". Her works are owned by private collections in the country and abroad.

In 2013, she defended her dissertation on the methodology of teaching fine arts on the topic: "Sketch in the training in painting (for arts majors at the university)" and acquired a PhD. As a consequence of the successfully completed doctorate, the candidate forms her concepts in the monograph "Sketch in painting and art pedagogy" (Zaharieva, D. Sketch in painting and art pedagogy, ISBN 978-954-00-014-8, Neofit Rilski University Publishing House) in 2017. This text reflects her personal artistic pursuits, directly related to her visual models of philosophy. In the process of announcing the scientific research, the author combines her creative and pedagogical interests with being a consistent artist and a creatively active lecturer. That is why in the habilitation work two directions of work are discovered - artistic (creative) and methodical, both of which are realized in the process of teaching (applied by the author) for the formation of painting and plastic interests in students, as well as in the field of classical painting interpretation, and in her postmodern reading.

Diana Zaharieva's habilitation work consists of 46 oil paintings, as well as four additional works in support of her habilitation work (also oil paintings). The collection impresses with a "classic" painting approach. The author motivates her choice of technique with the wide range of expressive means she gives. Diana Zaharieva notes in the text of her habilitation work (p. 2) that she uses techniques such as scratching, scraping with various tools, as well as multi-layered paint with brushes, rollers and tampons. In this way, she strives for the spectrum of "effects different in their picturesque structure and expressiveness (from rough to smooth), associated with material equivalents from the surrounding natural environment and replacing it in the conventional artistic reality". Her stylistic pursuits come close to the plastic language of the European post-avant-garde - The New Substance, Giorgio Morandi, the creative direction of Georges Braque after World War II. The concept of

her pictorial approach is in the context of these currents in painting, regardless of the textual platform that motivates their union in cycles. The main visual problem for the candidate, present in the papers, is the problem of borderline states, ephemerality and transience.

The works presented are grouped into several main cycles - Windows (I - VI), Ecology (I - VIII), Kites (I - VIII), Composition (I - III), as well as twenty works that are not included in series. It is striking in the visual realization that the works are distinguished by their concentration of idea and compactness of expressive means.

The cycles are connected as a visual philosophy and material communication to the tendencies close to the abstract in Bulgarian painting from the end of the 1970s and the beginning of the 1980s. I refer to the work of Vesa Vasileva, Tsanko Panov, part of the work of Emanuil Popgenchev, especially Yordan Katsamunski, whose works are characterized by a rich nuance in a common monochrome style. "Windows II" and "Windows III" make a very good impression. The former is characterized by a compositional solution in the spirit of neoplasticism, still, not in its characteristic style based on basic colors, but on a delicate and complex color harmony interpreting personal as well as general emotional states. In the latter, its individual components distinguish specific elements and color accents that organize ten separate abstract works. These conditional "window" views, which are both "form" and "meaning" building, create a complex structure of the work, with a deliberate disruption of the rhythm of the individual rectangles and a dark accent, which, in addition to organizing a contrasting center, also presents the emotional inner doubts of the author.

The cycle, entitled by the generic and somewhat impersonal "Composition", furthers Diana Zaharieva's search for meaning and plastic. The two monochrome works are good examples of colorful work-building and "demonstration" of technical and compositional techniques that signal the candidate's consistent interest in complex and delicate color ratios and for a thoroughly color-conscious composition concept. The third work of the cycle, in which color accents intervene in the overall

-muted color characteristic of the series, also makes a good impression.

The other two major cycles that Diana Zaharieva presents are, in part, derivatives of the paintings already discussed. These are the Ecology (Ecoplast) and Kites cycles. In Ecology (Ecoplast) she seeks to transform current and painful problems such as environmental pollution into measured and aesthetic compositions. The author does not associate herself with the painful nudity and shocking expressiveness of the recently imposed art by young authors, but instead tries to indirectly convey messages with the same force of influence. She transforms the polyethylene bag into a monument to human self-destructive act, and in different color structures, the palimpsest is affected by collective and personal biases that do not have a clear reading but have a single, non-optimistic message.

A similar cycle to the volume of work presented is the Kites cycle, in which Kites IV and Kites VI are very impressive. The author focuses on the movement and the clues that the forms leave in the thoughts and perceptions of both the artist and the viewer. At first glance the joyful transmission in childhood, she emphasizes the ephemerality of memory and contrasts with the reality that inevitably overlaps it, destructs and reformulates it.

The considered cycles are in the context of one of the contributions of the habilitation work, pointed out by Diana Zaharieva, with an emphasis on the realized color characteristics of the works, which are in accordance with the author's ideas and intentions, as the selected colors and harmonies help the paintings to embody specific artistic qualities and be distinguished. These judgments are characteristic not only of the cyclical series of Diana Zaharieva, but also of the others works which are not united in such clear series.

Still impressive are the still lifes, which are unpretentious and utterly frank, the hazy days in which memories, melancholy and nostalgia form the amalgam of sensations and materiality. In some of the works ("Small Forms", "Models", "Woman and Wine"), the interpretive approach is adequate to other contributions in the work, in which the aesthetic concepts of the author combine a clear plastic idea and peculiarities of form as a result of artistic comprehension of reality.

The vision of the work is markedly associative, ranging from subject, semi-abstract to abstract imagery. I totally agree with Diana Zaharieva that with the emphasized perspective on the technological construction of the work and with the use of appropriate technical processing, a variety and contrast of the expressive means is realized, achieving different types of materiality.

In her pedagogical work Chief Assistant-Professor Dr. Diana Zaharieva notes that "she traces the effects of incorporating creative interpretation of 20th century art into the educational process, to students of arts at South-West University, Blagoevgrad." (p.17). In this connection, she applies stylizations of color compositions with appropriate means of expression, aiming to urge creative thinking stimulating original visual-plastic imagery in students.

As a recommendation to the presentation of the works in the habilitation work, I think that their description should meet the museum standards - height (left) to width (right).

I believe that the presented habilitation work meets the requirements of the LPRAP, the Rules for its implementation and the Rules for the development of the academic staff of SWU.

In conclusion, I recommend that the honorary members of the scientific committee elect Chief Assistant-Professor Diana Lachezarova Zaharieva as **Associate Professor** in Painting.

29th October 2019

Sofia

Prof. Dr. Bisera Valeva